

La unitat dels catalans

FERRAN MASCARELL / Historiador

AVUI, 7 d'octubre del 2008

UN: el temps ho dirà, però -al meu entendre- la unitat catalana ha fet figa. És obvi que al govern central els espasmes unitaris de la classe política catalana no li fan ni fred ni calor; saben que la unitat política catalana sol ser paper mullat. Els analistes han deplorat l'espectacle que els parlamentaris van donar tot buscat la unitat abans i després de la recent resolució del Parlament. Els informadors han insistit en la fragilitat de l'acord i han previngut sobre el caràcter inestable, barroc, confús i retòric de la unitat forjada a corre-cuita.

DOS: ÉS UN SIGNE DE L'ESTAT del catalanisme. La capacitat unitària va ser un dels més genuïns arguments del catalanisme històric. Un dels principis del vell catalanisme era que els catalans sempre sabien unir-se sense fissures davant de les coses essencials. S'establí que la unitat era la principal eina dels catalans per fer-se valer. El poder català s'havia d'expressar, davant els poders de l'Estat, a través de la unitat civil i política. En la realitat dels fets la unitat va ser més un argument pastanaga que no pas una metodologia victoriosa; tot i així, en diverses conjuntures es va practicar amb un cert èxit.

TRES: ACONSEGUIDA LA DEMOCRÀCIA, la unitat deixa de ser un recurs real. En poc temps va sortir de la motxilla del catalanisme; esdevingué un recurs retòric, una eina rovellada, un mite no operatiu. No va ser una casualitat. Significatius dirigents polítics van decretar que la Generalitat del 1980 era una inflexió en la història del catalanisme i que la unitat ja no era necessària. Tot d'una les fites compartides sota el denominador

comú del catalanisme van desaparèixer de l'escenari polític. Les coses pendents eren objectius dels partits o dels governs, però no del catalanisme. La voluntat hegemònica i de vots dels partits de govern diluïren els idearis compartits. El catalanisme deixà de ser el substrat comú dels catalans que tant magistralment havia identificat Pierre Villar. Vint-i-cinc anys més tard, la negociació de l'Estatut del 2006 va posar a exposició pública, amb tota cruessa, l'anèmia profunda que patia el mític unitarisme català.

QUATRE: MALGRAT TOT, AQUESTES darreres setmanes s'ha fet evident una certa revifada del desig d'unitat de la classe política. És lògic. Els dirigents catalans saben que estan lliurant una guerra important i que tenen dues batalles per guanyar. Una és amb el govern de Madrid, l'altra és amb l'opinió pública catalana. Saben que a Madrid la unitat dels partits polítics catalans no els impressiona gaire, però cal intentar-ho. I sobretot saben que a Catalunya la gent està tipa i que pot castigar a qui no busqui l'entesa o bé trenqui els esforços unitaris. Els dirigents recorden el cost de credibilitat política que va produir el lamentable campí qui pugui de la negociació nocturna i proditòria practicada arran de l'Estatut.

CINC: QUE NINGÚ ES FACI, DONCS, il·lusions. De moment, la resurrecció de l'unitarisme és fràgil de cara enfora i purament retòrica de portes endins. Tots els dirigents polítics saben que la majoria dels catalans estan farts de les discòrdies partidistes i de la crònica incapacitat dels líders de posar-se d'acord en les coses importants. Tot fa pensar, per tant, que la reaparició de l'unitarisme ha estat purament tàctica i en alguns casos purament cínica. Tacticisme i cinisme: els dos mals que estant matant la credibilitat de la política.

SIS: LA VERITABLE UNITAT ESTRATÈGICA dels catalans necessita processos més complexos i més de fons que una resolució precipitada en el Parlament. La unitat estratègica, la que és de debò, la que està vinculada al substrat comú, la que respon a un ideari compartit bàsic, la que hauria d'aplegar federalistes, sobiranistes i independentistes està per construir. Una nació és sempre substrat comú d'idees compartides. Els vells principis del ideari catalanista -com la unitat, per exemple- van dur el poble català fins a la Catalunya autònoma i l'Espanya democràtica. Sense idees noves, i, encara més, sense idees compartides, la nació llanguirà.